

王區黎

三字經
TAM TỰ KINH

LÊ VĂN ĐẶNG
thực hiện văn bản,
phiên chú

海邊
1997

TÀI LIỆU THAM KHẢO

SÁCH, TẠP CHÍ

- 三字經演義，藩城福濟先生著《廣東街廣盛南板》
小朋友讀三字經，王春生編，大千文化出版《1994》
一千字，黎文鄧，海邊印行《1997》
千字文釋義，梁與嗣撰，中國書店出版《1991》
史前中國，編審委員會，海華文庫《1986》
秦漢，林聰舜撰，海華文庫《1993》
民間故事，林文寶撰，海華文庫《1989》
中國故事，羊憶孜編，海華文庫《1993》
TAM TỰ KINH, Đoàn Trung Còn, Trí Đức Tòng Thơ, Saigon 《1962》
TAM TỰ KINH, Lạc Thiện 《1994》
CƠ SỞ NGŨ VĂN HÁN NÔM, Nhà Xuất bản Giáo dục 《1984》
KINH THI QUỐC PHONG, Kim Y Phạm Lệ Oanh dịch 《1985》

TỰ và TỪ ĐIỂN

- 漢越字典，韶帚，河內《1944》
漢越詞典，搗維英，明新巴黎《1949》
越南字典，開智進德會，河內《1954》
康熙字典，同文書局原版，中華書局出版《1958》
Mandarin Chinese Dictionary, Fred Fangyu Wang, Taipei, 1967

三字序

學去敗經專誦書矣
西而不書不經古謝
求法法諸習無此萬
父曰屈說勤尋寫過
祖父演何難故子
問祖祖父學師今教
時王爲時嚴了及母
父勤何我雖歿不父
昔於汝至教父悔恭

TAM TỰ TỰ

TÍCH PHỤ THỜI, VẤN TỔ PHỤ, CẦU TÂY HỌC. Ư CẦN VƯƠNG, TỔ PHỤ VIẾT:
PHÁP NHI KHÚ, NHỮ HÀ VI ? TỔ PHỤ KHUẤT, PHÁP BẤT BẠI. CHÍ NGÃ THỜI,
PHỤ DIỄN THUYẾT CHƯ THƯ KINH. GIÁO TUY NGHIÊM, HỌC HÀ CẦN, TẬP BẤT
CHUYÊN. PHỤ MỘT LIÊU, SƯ NAN TÀM, VÔ KINH TỤNG, HỐI BẤT CẬP. KIM CỐ
TẢ THỦ CỔ THU, CUNG PHỤ MẪU, XÁ TỬ QUÁ, VẠN TẠ HỖ.

三字經

Tam Tự Kinh

人之初 性本善 性相近

1. Nhơn chi sơ Tánh bản thiện Tánh tương cận

習相遠 苟不教 性乃遷

4. Tập tương viễn Cẩu bất giáo Tánh nãi thiên

教之道 貴以專 昔孟母

7. Giáo chi đạo Quý dĩ chuyên Tích Mạnh mẫu

擇鄰處 子不學 斷機杼

10. Trạch lân xử Tử bất học Đoạn cơ trũ

竇燕山 有義方 教五子

13. Đâu Yên Sơn Hữu nghĩa phương Giáo ngũ tử

名俱揚 養不教 父之過

16. Danh câu dương Dưỡng bất giáo Phụ chi quá

教不嚴 師之惰 子不學

19. Giáo bất nghiêm Sư chi đọa Tử bất học

非所宜 幼不學 老何為
22. Phi sở nghi Ấu bất học Lão hà vi

玉不琢 不成器 人不學
25. Ngọc bất trác Bất thành khí Nhơn bất học

不知理 為人子 方少時
28. Bất tri lý Vi nhơn tử Phương thiếu thời

親師友 習禮儀 香九齡
31. Thân sư hữu Tập lễ nghi Hương cửu linh

能溫席 孝於親 所當執
34. Năng ôn tịch Hiếu ư thân Sở đương chấp

融四歲 能讓梨 弟於長
37. Dung tứ tuế Năng nhượng lê Đệ ư trưởng

宜先知 首孝梯 次見聞
40. Nghi tiên tri Thủ hiếu đễ Thứ kiến văn

知某數 識某文 一而十
43. Tri mỗ số Thức mỗ văn Nhất nhi thập

十而百 百而千 千而萬
46. Thập nhi bách Bách nhi thiên Thiên nhi vạn

三才者 天地人 三光者

49. Tam tài giả Thiên địa nhơn Tam quang giả

日月星 三綱者 君臣義

52. Nhật nguyệt tinh Tam cương giả Quân thần nghĩa

父子親 夫婦順 曰春夏

55. Phụ tử thân Phu phụ thuận Viêt Xuân Hạ

曰秋冬 此四時 運不窮

58. Viêt Thu Đông Thử tứ thời Vận bất cùng

曰南北 曰西東 此四方

61. Viêt Nam Bắc Viêt Tây Đông Thử tứ phương

應乎中 曰水火 木金土

64. Ứng hò trung Viêt thủy hỏa Mộc kim thổ

此五行 本乎數 曰仁義

67. Thử ngũ hành Bồn hò số Viêt nhân nghĩa

禮智信 此五常 不容紊

70. Lễ trí tín Thử ngũ thường Bất dung vẩn

稻粱菽 麥黍稷 此六穀

73. Đạo lương túc Mạch thử tác Thử lục cốc

人所食 馬牛羊 雞犬豕

76. Nhơn sở thực Mã ngưu dương Kê khuyển thỉ

此六畜 人所飼 曰喜怒

79. Thử lục súc Nhơn sở tỵ Viết hỷ nộ

曰哀懼 愛惡欲 七情具

82. Viết ai cụ Ái ố dục Thất tình cụ

匏土革 木石金 絲與竹

85. Bào thổ cách Mộc thạch kim Ty dữ trúc

乃八音 高曾祖 父而身

88. Nãi bát âm Cao tăng tổ Phụ nhi thân

身而子 子而孫 自子孫

91. Thân nhi tử Tử nhi tôn Tự tử tôn

至玄曾 乃九族 人之倫

94. Chí huyền tăng Nãi cửu tộc Nhơn chi luân

父子恩 夫婦從 兄則友

97. Phụ tử ân Phu phụ tòng Huynh tác hữu

弟則恭 長幼序 友與朋

100. Đệ tác cung Trưởng ấu tự Hữu dữ bằng

君則敬 臣則忠 此十義

103. Quân tắc kính Thần tắc trung Thử thập nghĩa

人所同 凡訓蒙 須講究

106. Nhơn sở đồng Phàm huấn mông Tu giảng cứu

詳訓詁 明句讀 為學者

109. Tường huấn hữ Minh cú độc Vi học giả

必有初 小學終 至四書

112. Tác hữu sơ Tiểu học chung Chí Tứ Thư

論語者 二十篇 羣弟子

115. Luận Ngữ giả Nhị thập thiên Quàn đệ tử

記善言 孟子者 七篇止

118. Ký thiện ngôn Mạnh Tử giả Thất thiên chỉ

講道德 說仁義 作中庸

121. Giảng đạo đức Thuyết nhân nghĩa Tác Trung Dung

乃孔伋 中不偏 庸不易

124. Nãi Khổng Cấp Trung bất thiên Dung bất dịch

作大學 乃曾子 自修齊

127. Tác Đại Học Nãi Tăng Tử Tự tu tề

至平治孝經通四書熟

130. Chí bình trị Hiếu kinh thông Tứ Thư thục

如六經始可讀詩書易

133. Như Lục Kinh Thủy khả đọc Thi Thư Dịch

禮春秋號六經當講求

136. Lễ Xuân Thu Hiệu Lục Kinh Đương giảng cầu

有連山有歸藏有周易

139. Hữu Liên Sơn Hữu Qui Tàng Hữu Châu Dịch

三易詳有典謨有訓誥

142. Tam Dịch tường Hữu Điển Mỗ Hữu Huán Cáo

有誓命書之奧我周公

145. Hữu Thệ Mạng Thư chi ảo Ngã Châu Công

作周禮著六官存治體

148. Tác Châu Lễ Trước Lục Quan Tồn trị thể

大小戴註禮記述聖言

151. Đại tiểu Đái Chú Lễ Ký Thuật Thánh ngôn

禮樂備曰國風曰雅頌

154. Lễ Nhạc bị Viêt Quốc Phong Viêt Nhã Tụng

號四詩 當諷詠 詩既亡

157. Hiệu Tứ Thư Đương phúng vịnh Thư ký vong

春秋作 寓褒貶 別善惡

160. Xuân Thu tác Ngụ bao biếm Biệt thiện ác

三傳者 有公羊 有左氏

163. Tam truyện giả Hữu Công Dương Hữu Tả Thị

有穀梁 經既明 方讀予

166. Hữu Cốc Lương Kinh ký minh Phương độc tử

撮其要 記其事 五子者

169. Toát kỳ yếu Ký kỳ sự Ngũ Tử giả

有荀揚 文中子 及老莊

172. Hữu Tuân Dương Văn Trung Tử Cập Lão Trang

經子通 讀諸史 考世系

175. Kinh Tử thông Độc chư Sử Khảo thế hệ

知終始 自羲農 至黃帝

178. Tri chung thủy Tự Hy Nông Chí Hoàng Đế

號三皇 居上世 唐有虞

181. Hiệu Tam Hoàng Cư thượng thế Đường Hữu Ngụ

號二帝相揖遜稱盛世

184. Hiệu Nhị Đế Tương áp tón Xung thịnh thế

夏有禹商有湯周文武

187. Hạ hữu Vũ Thương hữu Thang Châu Văn Võ

稱三王夏傳子家天下

190. Xung Tam Vương Hạ truyền tử Gia thiên hạ

四百載遷夏社湯伐夏

193. Tứ bách tải Thiên Hạ xã Thang phạt Hạ

國號商六百載至紂亡

196. Quốc hiệu Thương Lục bách tải Chí Trụ vong

周武王始誅紂八百載

199. Châu Võ Vương Thủy tru Trụ Bát bách tải

最長久周轍東王綱墜

202. Tối trường cửu Châu triệt đông Vương cương trụ

逞干戈尚遊說始春秋

205. Sính can qua Thương du thuyết Thủy Xuân Thu

終戰國五霸彊七雄出

208. Chung Chiến Quốc Ngũ Bá cường Thất Hùng xuất

嬴秦氏 始兼併 傳二世

211. Doanh Tần thị Thủy kiêm tính Truyền nhị thế

楚漢爭 高祖興 漢業建

214. Sở Hán tranh Cao Tổ hưng Hán nghiệp kiến

至孝平 王莽篡 光武興

217. Chí Hiếu Bình Vương Mãng soán Quang Võ hưng

為東漢 四百平 終於獻

220. Vi Đông Hán Tứ bách niên Chung ư Hiến

魏蜀吳 爭漢鼎 號三國

223. Ngụy Thục Ngô Tranh Hán đỉnh Hiệu Tam Quốc

迄兩晉 宋齊繼 梁陳承

226. Ngật Lương Tấn Tống Tề kế Lương Trần thừa

為南朝 都金陵 北元魏

229. Vi Nam Triều Đô Kim Lăng Bắc nguyên Ngụy

分東西 宇文周 與高齊

232. Phân đông tây Vũ Văn Châu Dữ Cao Tề

迨至隋 一土宇 不再傳

235. Đãi chí Tùy Nhất thổ vũ Bất tái truyền

失統緒 唐高祖 起義師

238. Thất thống tự Đường Cao Tổ Khởi nghĩa sư

除隋亂 創國基 二十傳

241. Trừ Tùy loạn Sáng quốc cơ Nhị thập truyền

三百載 梁滅之 國乃改

244. Tam bách tải Lương diệt chi Quốc nãi cải

梁唐晉 及漢周 稱五代

247. Lương Đường Tấn Cập Hán Châu Xưng Ngũ Đại

皆有由 炎宋興 受周禪

250. Giai hữu do Viêm Tống hưng Thụ Châu thiên

十八傳 南北混 遼與金

253. Thập bát truyền Nam bắc hỗn Liêu dữ Kim

皆稱帝 元滅金 絕宋世

256. Giai xưng đế Nguyên diệt Kim Tuyệt Tống thế

輿圖廣 超前代 九十年

259. Dư đồ quảng Khởi tiên đại Cửu thập niên

國祚廢 太祖興 國大明

262. Quốc tộ phế Thái Tổ hưng Quốc Đại Minh

號洪武 都金陵 迨成祖

265. Hiệu Hồng Vũ Đô Kim Lăng Đãi Thành Tổ

遷燕京 十六世 至崇禎

268. Thiên Yên Kinh Thập lục thế Chí Sùng Trinh

權閹肆 寇如林 李闖出

271. Quyền yêm tứ Khẩu như lâm Lý Sấm xuất

神器焚 清世祖 膺景命

274. Thần khí phàn Thanh Thái Tổ Ứng cảnh mạng

靖四方 克大定 由康雍

277. Tĩnh tứ phương Khắc đại định Do Khang Ung

歷乾嘉 民安富 治績誇

280. Lịch Càn Gia Dân an phú Trị tích khoa

道咸間 變亂起 始英法

283. Đạo Hàm gian Biến loạn khởi Thủy Anh Pháp

擾都鄙 同光復 宣統弱

286. Nhiêu đô bỉ Đồng Quang hậu Tuyên Thống nhược

傳九帝 滿業歿 革命興

289. Truyền cử đế Mãn nghiệp mạt Cách mạng hưng

廢帝制 立憲法 建民國

292. Phế đế chế Lập hiến pháp Kiến Dân Quốc

古今史 全在茲 載治亂

295. Cổ kim sử Toàn tại tư Tải trị loạn

知興衰 讀史者 考實錄

298. Tri hưng suy Độc sử giả Khảo thật lục

通古今 若親目 口而誦

301. Thông cổ kim Nhược thân mục Khẩu nhi tụng

心而惟 朝於斯 夕於斯

304. Tâm nhi duy Triều ư tư Tịch ư tư

昔仲尼 師項橐 古聖賢

307. Tích Trọng Ni Sư Hạng Thác Cổ thánh hiền

尚勤學 趙中令 讀魯論

310. Thượng cần học Triệu Trung Linh Độc Lỗ Luận

波既仕 學且勤 披蒲編

313. Bĩ ký sĩ Học thả cần Phi bồ biên

削竹簡 波無書 且知勉

316. Tước trúc giản Bĩ vô thư Thả tri miễn

頭懸梁 錐刺股 波不教

319. Đầu huyền lương Chùy thích cổ Bĩ bất giáo

自勤苦 如囊螢 如映雪

322. Tự cần khổ Như nang huỳnh Như ánh tuyết

家雖貧 學不輟 如負薪

325. Gia tuy bần Học bất chuyết Như phụ tân

如掛角 身雖勞 猶苦卓

328. Như quai giác Thân tuy lao Do khổ trác

蘇老泉 二十七 始發憤

331. Tô Lão Tuyền Nhị thập thất Thủy phát phẫn

波既老 猶悔遲 爾小生

334. Bĩ ký lão Do hối trì Nhĩ tiểu sinh

宜早思 若梁灑 八十二

337. Nghi tảo tư Nhược Lương Hạo Bát thập nhị

對大廷 魁多士 波既成

340. Đối đại đình Khôi đa sĩ Bĩ ký thành

眾稱異 爾小生 宜立志

343. Chúng xưng dị Nhĩ tiểu sanh Nghi lập chí

瑩八歲 能詠詩 泌七歲

346. Oánh bát tué Năng vịnh thi Bí thất tué

能賦碁 波穎悟 人稱奇

349. Năng phú kỳ Bĩ đĩnh ngộ Nhơn xưng kỳ

爾幼學 當效之 蔡文姬

352. Nhĩ ấu học Đương hiệu chi Thái Văn Kỳ

能辨琴 謝道韞 能詠吟

355. Năng biện cầm Tạ Đạo Uẩn Năng vịnh ngâm

波女子 且聰敏 爾男子

358. Bĩ nữ tử Thả thông mẫn Nhĩ nam tử

當自警 唐劉晏 方七歲

361. Đương tự cảnh Đường Lưu Yên Phương thất tué

舉神童 作正字 波雖幼

364. Cử thần đồng Tác chánh tự Bĩ tuy ấu

身已仕 有為者 亦若是

367. Thân dĩ sĩ Hữu vi giả Diệc nhược thị

犬守夜 雞司晨 苟不學

370. Khuyển thủ dạ Kê tư thần Cẩu bất học

曷為人 蠶吐絲 蜂釀蜜

373. Hạp vi nhơn Tằm thỏ ty Phong nhượng mật

人不學 不如物 幼而學

376. Nhơn bất học Bất như vật Ấu nhi học

壯而行 上致君 下澤民

379. Tráng nhi hành Thượng trí quân Hạ trạch dân

揚名聲 顯父母 光於前

382. Dương danh thanh Hiển phụ mẫu Quang ư tiền

裕於後 人遺子 金滿籩

385. Dụ ư hậu Nhơn di tử Kim mãn doanh

我教子 惟一經 勤有功

388. Ngã giáo tử Duy nhất kinh Cẩn hữu công

戲無益 戒之哉 宜勉力

391. Hí vô ích Giới chi tai Nghi miễn lực

終